

אוסף סיפורים "שסז"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

את נשארתי איתי! [מתוך השגחה פרטית 22]

בשנת תרצ"ג, עלה זוג צעיר מפולין לארץ ישראל. משפחת ברקוביץ. הם השאירו מאחור משפחה אוהבת והורים מסורים, ועלו לחונן את עפר הארץ. עד שנת תרח"צ כבר היו להם ארבע בנות. בכל פעם שההורים הצעירים והמאושרים חבקו תינוקות רכה וזעירה, היה אושרם מהול בכאב ובגעגוע. הסבא והסבתא מעולם לא ראו את הבנות, ילידות ארץ הקודש. האם החזיקה קשר רצוף של מכתבים עם הוריה שבפולין, כאשר פעם אחר פעם עולה השאלה, מתי ייפגשו וירגיעו את הגעגועים העזים.

בשלב מסוים הוחלט לבצע את הביקור בפועל. משפחת ברקוביץ תיסע לפולין למשך הקיץ. הסבא והסבתא ירוו נחת מהנכדות המתוקות, והילדות תחזקנה את קשריהן עם הדור הקודם, תראינה בעיניהן את השורשים, ותדענה היטב מאיזו משפחה מפוארת באה אימן.

מהרגע שנפלה ההחלטה החלו ההכנות לנסיעה. האם ובנותיה היו אמורות לעלות על אוניה, וזו תינשא על גלי הים במשך שבוע שלם! בשבוע זה הייתה האניה אמורה לעגון במספר נמלים, כך שהנסיעה היוותה פרויקט בפני עצמו. המון אוכל, המון בגדים, בגדי קיץ ובגדי חורף, תעסוקה לנסיעה, ניירות ומסמכים ומאות פריטים שאסור לשכוח נארזו בשימת לב. הילדות היו נרגשות, והציפיה הלכה וגדלה מיום ליום ...

סוף סוף הגיע היום המיוחל. מונית נעצרה בסמוך לביתה של משפחת ברקוביץ בחיפה. ר' חיים יצחק, האב, יצא לסייע בהעמסת המזוודות הכבדות. הילדות קפצו בעליזות ובהתרגשות. עוד רגע הן תעלנה למונית, והוא ינפנף להן לשלום. ההחלטה הייתה שרק האם והבנות תיסענה, והוא יישאר בארץ.

פתאום יוצאת מהבניין הסמוך שכנה, גברת בנצלביץ. "אתם נוסעים לחוץ לארץ? לפולין? היא שואלת את האם, כמי שכבר יודעת את התשובה. היא מניחה את ידה על כתפה של הילדה הקטנה, ואומרת, "בשביל מה את צריכה לקחת את כל ארבע הבנות? את איטה תשאירי אצלי. אני אטפל בה כמו שצריך". "מה פתאום?" נרעשה האם לשמע הרעיון, מה עלה על דעתך? כבר חודש שלם שאנחנו מתכוננות לנסיעה הזאת. אין שום היגיון בזה שאשאיר בת אחת ואסע עם האחרות. היא בת שלי בדיוק כמו כולן". "את לא תשתלטי על ארבע", פסקה השכנה את פסוקה. "לא נוסעים עם כל כך הרבה ילדים." "איטה, את איתי." "איטה, הילדה הקטנה, התחילה לבכות. "אני רוצה לנסוע". "תראי איך היא רוצה לבוא אתנו", אמרה האימא. "את בכלל..." גברת בנצלביץ הייתה שכנה קרובה ומסורה, אבל ההתערבות שלה הייתה ממש בוטה וחסרת טקט. איזה מין דבר זה, לרדת מהבית ולעצור את המונית לנסיעה מתוכננת ...? הנהג שבתחילה חיכה בנחת, איבד את הסבלנות. "מה הוויכוחים האלה? נוסעים או לא נוסעים ...?"

השכנה החזיקה בידה של איטה, והאם המשיכה לדבר ולשכנע בסערת רוחות, "מה קורה שם"...? שאל הנהג בעצבנות. "מה הוויכוחים האלה? אי אפשר ככה". הוא צועק,

האימא מתווכחת, והשכנה פשוט לא מרשה לאם לקחת את ילדה" . אני נוסע" ! קרא הנהג. הוא החל להתניע, והאם מיהרה להיכנס לרכב. תוך רגע נראה פיח עולה מקצה הרחוב. הם נסעו .

איטה פרצה בבכי קורע לבבות, איזה כיף לאימא ולאחיותיה . הן הולכות לנסוע באוניה, רק היא לא ... אבל השכנה עמלה להרגיע את הילדה. לרגע לא התחרטה על הצעד שעשתה. בשום שלב בכל הדו-שיח המשונה בינה לבין האימא של בנות משפחת ברקוביץ, לא חשבה השכנה אם היא מדברת בהיגיון, אם זה התפקיד שלה להביע דעה , ומי היא שתתערב. היא עשתה מה שעשתה מתוך דחף פנימי לא ברור, כאילו חייה תלויים בזה. כי אכן, היא הייתה שליחה משמים להציל את זכר המשפחה .

איטה נשארה בארץ, ולא יכלה לסלוח לשכנה הרעה שהפרידה אותה מכולן, ומנעה ממנה את הטיול הקסום . מספר שבועות שהו בנות המשפחה על אדמת פולין. הסבא והסבתא קיבלו אותן בהתרגשות ובשמחה. סוף-סוף יכולים הם לראות את הנחת מארץ ישראל. היו אלה שבועות עמוסי חוויה, שהסתיימו באופן טראגי. הסוף ידוע ... בסוף הקיץ עלה היטלר ימ"ש לשלטון בגרמניה, ופולין הייתה הראשונה לחוש את נחת זרועו.

בחיפה לא ידעו בתחילה מה קורה, למה אי אפשר ליצור קשר, ומדוע לא מגיע כל אות חיים מבנות המשפחה. כשנודעו ממדי האסון, הבינו שאין למי לחכות. האם ובנותיה לבית ברקוביץ נספו ונהרגו על קידוש השם, ה' יקום דמן . הנצר היחיד שנשאר ממשפחת ברקוביץ החיפאית היה הילדה הקטנה שהשכנה לא נתנה לה לנסוע. היא נותרה בחיים, גדלה בצל אביה, ולימים נישאה והקימה משפחה לתפארת, מחשובי המשפחות בחסידות גור.

בזכות התפילין [מתוך 'באר הפרשה']

סיפר אחד הרבנים מהדור הקודם - שלאחר מלחמת העולם השניה קבע את מושבו בארה"ב - שבשנות המלחמה הצליח לברוח ביחד עם אחיו אל תוך היער והצטרפו שם לקבוצת פרטיזנים. בדרך כלל קבוצות הפרטיזנים היו או כולם יהודים או כולם גוים, המקרה הזה היה שונה בזה שהוא ואחיו היו שני היהודים היחידים בתוך קבוצה גדולה של פרטיזנים גוים.

והנה, אצל הפרטיזנים היה מקובל שהיו ממנים 'שומר' שישב על עץ גבוה, והיה צופה למרחק לראות האם הגרמנים ימ"ש מתקרבים לעבר היער . באחד הימים הבחין השומר בחיילים מתקרבים, מיד מיהר להודיע לכולם וכל בני הקבוצה נמלטו על נפשם ונכנסו לעומק היער העבות, בכדי להגיע לקצה השני. גם אותם אחים ברחו כל עוד רוחם בקרבם, אלא שכשהגיעו למקום מבטחים גילו לחרדתם שמרוב בהלה שכחו את התפילין במקום הקודם... ואז החל הספק לכרסם בליבם, מצד אחד רצו לחזור על עקבותיהם בידעם שאם לא עכשיו אימתי , ואם לא ידאגו עכשיו לעצמם מי יודע אימתי יזכו שוב להניח תפילין.... ומאיך הרי סכנת נפשות יש בדבר, ויש חשש גדול שיתפסו אותם האויבים, חלילה. אך

הם החליטו שאינם יכולים לוותר על מצוה זו ויהי מה... ובמסירות נפש חזרו האחים למקום המחנה הראשון, אמנם מחמת הסכנה שבדבר הם עשו את דרכם בדרכים עוקפות שאינם סלולות כדי שלא ירגישו בהם הגרמנים.

ובאמת כשהגיעו למקום הקודם שמחו מאד לראות שהתפילין מונחות שלמות במקומם, ולא נראה אפילו גרמני אחד בכל השטח. הם נעמדו בשמחה להתפלל מנחה, נטלו בשמחה את התפילין והתקדמו לתוך היער, בכדי להגיע למקום המחנה החדש של הפרטיזנים. אלא שכשהגיעו לאותו מקום הם מוצאים את כל בני המחנה מוטלים מתים על הקרקע, ולא נשאר אפילו אחד חי...התברר, שכשנודע לגרמנים שהפרטיזנים ברחו לעומק היער, לא ויתרו, רדפו אחריהם והשיגום. אלא שבאותה שעה עשו שני האחים את דרכם חזרה בדרכים שאינן סלולות, ולא ראו אותם הגרמנים, ונפשם ניתנה להם לשלל בזכות חזרתם אחר התפילין. וראו בחוש כי מחמת מסירות נפשם עבור המצווה זכו בהשגחה פרטית מיוחדת ונותרו בחיים.

האורח הרעב

ערב שבת. בתי היהודים בעיירה הקטנה לובשים תכונה של הכנות לשבת. ריח תבשילים נודף מכל עבר. ילדים וילדות לבושים בבגדי השבת, מצפים לשעה שבה יצעדו לקבלת שבת בבית-הכנסת.

איש לא שם ליבו להלך העני שהגיע זה עתה מדרך רחוקה. תשוש הוא ורעב, כבר כמה ימים לא בא מזון של ממש אל פיו. מראהו ובגדיו העלובים מסתירים את גדולתו הרוחנית ואישיותו המיוחדת, ואף הוא אינו מגלה את זהותו שלא לצורך. בטוח בה', שיזמין לו מקום לשבות בו, פנה לבית הכנסת והחל באמירת 'שניים מקרא ואחד תרגום', בקול נעים וערב.

לאחר התפילה פנה אליו יהודי זקן: "שלום עליכם, יהודי. היכן תאכל?" ענה ההלך שעדיין לא מצא מקום אירוח. "אם-כן, בוא עמי," אמר לו זקן. "אמנם המזון בביתנו דל, אך בשמחה נתחלק עמך במה שיש לנו."

האורח התלווה לזקן. ועד מהרה הגיעו לבית קטן ודל, מואר באור נרות ובחמימות של יהודים טובים. האישה הגישה לפניהם ממה שהיה בבית. ניכר היה בה שהשתדלה לכבד את השבת ואת האורח בכל מאודה, אולם הסעודה הייתה רחוקה מלהשביע, ובמיוחד את רעבוננו של האורח. פנה האורח בנימוס אל בעל הבית בבקשה לקבל עוד מנה. בשומעה זאת נלחצה האישה ולחשה לבעלה במבוכה: "לא יישאר לנו מזון לסעודת היום!" הבעל השיב לה בלחש: "אל-נא תמנעי מלמלא את בקשתו. זכות גדולה של הכנסת אורחים והאכלת עני רעב אינה מזדמנת בכל יום."

כאשר סיים האורח לאכול את המנה הנוספת, שלא הייתה אלא נתח קטן ועלוב, התנצל על רעבוננו הגדול וביקש, אם אפשר, עוד מנה. הפעם השיבה האישה: "אם אגיש לך עתה את שארית הסעודה שנותרה למחר, לא יוותר מאומה לסעודת השבת. האם נאלץ מחר לצום חלילה!?" האורח שמע את דבריה ואמר: "בכל זאת, מבקש אני גם את המנה של

מחר. ובאשר למחר, אל תדאגי, ה' יזמן לפניכם את כל הדרוש כדי לקיים את סעודת השבת כהלכתה."

הפנתה האישה מבט תוהה אל בעלה. כיצד עליה לקבל את דברי האורח המוזר? בעלה לא נראה מודאג. נראה שגם הוא שם בה' את מבטחו וסמך על דברי האורח. אם כן, הרהרה בליבה, עליה לקיים את המצווה בשמחה. תיכף ניגשה למטבח והגישה לאורח את כל מה שנשאר. למחרת קמה האישה עייפה, אחרי לילה של נדודי שינה. הדאגה מה יאכלו לסעודת שבת לא הרפתה ממנה. בעלה פנה ללכת לבית-הכנסת והיא לקחה את הסידור והשקיעה את עצמה בתפילה.

בבית-הכנסת המולה רבה, שמועה עברה על הלך עני בלתי מוכר, המבקש לדרוש לפני קריאת התורה. מי יודע אם אכן תלמיד חכם הוא, ושמו ינצל את ההזדמנות לדברי לעג ושחוק? הפנו הגבאים את בקשת האורח אל הרב, והרב הסכים, לאחר שהתנה עם האורח, כי אם לא ישמיע דברי חכמה, יאלץ לרדת מיד מן הבימה. כשהגיע העת, עלה הזר אל הבימה. חיוכים לעגניים עוד נראו בקצה פיהם של כמה מהמתפללים, אך מיד כשפתח האיש בדבריו, השתררה במקום אווירה של תדהמה והפתעה.

האורח הרצה את דבריו בשטף, בהסברים נפלאים, מתובלים בסיפורים ובמדרשי חז"ל. ביאר שורה של סוגיות בפרשת השבוע, וחידש עליהם חידושים נפלאים שאוזן לא שמעה כמותם. מיד בסיימו את דרשתו עטו עליו כל נכבדי הקהילה והפצירו בו לסעוד על שולחנם. במיוחד גברה ההתרגשות כאשר הרב ציווה על האורח להזדהות בשמו והתברר כי אינו אלא רבי אברהם אבן-עזרא, שכבר נודע שמו ונתפרסם בעולם. רבי אברהם הודה לכל הנכבדים שהזמינוהו אך אמר: "כבר זכה מארחי במצוות הכנסת אורחים, כאשר קיים אותה לשם המצווה, אע"פ שלא הכירני. מעדיף אני גם עתה לסעוד בביתו."

בחלון הבית עמדה אשת הזקן, מצפה לשוב בעלה מבית הכנסת. פתאום היא רואה מחזה לא-יאמן...

בעלה, פניו נוהרות מאושר, צועד בראש עם האורח, וכל בני העיירה מלווים אותם. אחריהם צועדות נשים רבות, ששמעו של האורח החשוב הגיע לאוזניהן, ובידי כל אחת ואחת סירים ומגשים עמוסים.

כולן רוצות לקחת חלק בזכות הגדולה ולהשתתף בסעודת הצדיק. עוד בטרם נכנסו, הבית כבר היה מלא כל טוב, בשר ודגים וכל מטעמים, בשפע רב, שדי היה בהם לסעודת השבת, והותר לכל השבוע, מיד בהיכנסם לבית אמר הזקן לאשתו: "ראי נא איזו זכות נפלה בחלקינו. מכל יהודי העיירה דווקא אנחנו זכינו לארח את רבי אברהם אבן-עזרא." למשמע הדברים נרעדה האישה. מצד אחד שמחה על הזכות הגדולה, אך מיד נזכרה בסעודה אמש. "הלוא אני היססתי למלא את בקשתו, האם יסלח לי איש צדיק וגדול זה?!", הרהרה בליבה.

קודם שהתחילה הסעודה פנה רבי אברהם אל האישה ואמר: "רואה את, לא הייתה לי ברירה אלא לגלות את זהותי כדי לקיים את אשר הבטחתי.

הבנתי היטב את דאגתך, ומראש לא הייתה לי שום קפידה עלייך. להפך, זכיתם לקיים את מצוות הכנסת אורחים כהלכה ולעמוד בניסיון, ומעתה לא תדעו עוד מחסור."

הבחור עם המיטה (מאורות הדף היומי, גליון 1152)

את האוטובוסים של "המקשר", האוטומובילים העתיקים והמקרטעים, אני מכיר מהסיפורים בלבד. אבל, בני הדור ההוא, שנסעו באוטומובילים הללו שהעלו עשן על כל סביבותיהם, מתארים אותם בצבעים חיים כל כך, עד שמבלי משים לב אתה לופת את כיסאך בידך, כדי להימנע מטלטולי הדרך הקשים. הם גם לא ישכחו לספר על המנוע שהיה ממוקם באמצע האוטובוס ואף שלא תמיד עלה בידו להעלות את האוטובוס על תכולתו במרומי הקסטל, לעולם היה משמיע קולות וברקים, כהוכחה להשתדלותו. חדי הזיכרון שבהם, לא ידלגו גם על ספסלי העץ הארוכים שנקבעו בדפנות ה"מכונה" לרווחת הנוסעים. כך או כך, בחודש אב, לפני שנים רבות שירך אוטומוביל שכזה את דרכו בעצלתיים בכבישי הצפון כשהוא נושא על גגו חפץ מוזר ביותר.

בישיבת "קול תורה" שבשכונת בית וגן הירושלמית, שוכנת כיום בבניינים מרווחים. היו ימים, בתחילת דרכה של הישיבה, שראשיה ומייסדיה, הגאון רבי יחיאל מיכל שלזינגר זצ"ל והגאון רבי ברוך קונשט זצ"ל, נאלצו לנהל את ישיבתם בצמצום רב, וכך, כאשר ביום מן הימים עלם חמודות התדפק על דלת הישיבה, מתוך שחשקה נפשו בתורה, השיב לו הרב קונשט זצ"ל, כי יאות בשמחה וברצון לקבלו לישיבה, אלא, שאזלו ה... מיטות. הבחור פער את פיו בתימהון, אך ראש הישיבה סיבר את אזניו, כי מצבה הפיננסי של הישיבה בכי-רע, חובותיה נמתחו מעל ומעבר לגבולות שמנהליה יכולים להרשות לעצמם, ולא נותר במשרדי הישיבה כסף, אף לא לרכישת מיטה. "בני היקר. אם חשקה נפשך בתורה, מצא מיטה, הנח אותה בישיבה, והצטרף אלינו לשקוד על דלתות התורה והעבודה", סיים ראש הישיבה.

מספר שעות אחר כך, עשה הבחור את דרכו לצפון הארץ, אל ביתו. סיפר להוריו את המתרחש עמו, וכעבור זמן לא רב, יצא את הבית כשעל גבו "מיטת סוכנות", שהוא קיבל מן השלטונות בעת עלייתו לארץ ישראל. מיטות מסוג זה פיארו את בתיהם של רבים מסבינו. אלו היו מיטות ברזל כבדות, מוצקות וגדולות, שלשבחן אפשר לומר כי מעולם לא נשברו. בקושי רב תמרן מיודענו את דרכו ברחובות עירו לעבר תחנת ההסעות, ובהגיע האוטובוס העמיס את המיטה על גגו, ובטרם החל הנהג בנסיעה הזדרז הבחור, נכנס לתוך האוטובוס, פתח את חלון הברזל שבגגו, ואחז בידיו את כרעי המיטה מן הצפון עד... ירושלים.

שעות ארוכות עמד הבחור, שאהבת התורה יקדה בליבו בלא מיצרים, כשידיו מאובנות אל על, אצבעותיו האדימו מן המתכת הלוהטת, כפות ידיו נצרבו בחום השמש, זרועותיו התחככו ללא הרף במסגרת החלון המהבילה, שריריו רעדו ממאמץ, והוא - פניו לירושלים עיר הקודש, ללמוד תורה.

סוף סוף, לאחר שעות ארוכות ומייגעות הופיע האוטובוס בשערי ירושלים ועל גג המיטה. ברחוב קינג ג'ורג' כיבה הנהג את המנוע האומלל, והודיע על סיום הנסיעה. בימים ההם לא הייתה תחבורה מסודרת ממרכז העיר לשכונות השונות. בלא אומר ודברים, תפס הבחור את מיטת הסוכנות, העמיסה על גבו, היטיב את אחיזתו במזוודתו, ויצא אל הדרך. הולכים ללמוד תורה.

בערוב היום, נראתה דמות צנומה בפתח ישיבת קול תורה, ועל גבה מיטה ענקית. הוא הגיע אל המנוחה ואל הנחלה. הרב מ. א. הי"ו מירושלים, ששיגר אלינו מעשה זה, הוסיף וציין, כי ה"בחור עם המיטה", הפך ברבות השנים לתלמיד חכם מופלג, ועדיין הוא מתגורר בקרבת הישיבה שבה למד תורה במסירות.

דומה, כי אף אם אנו חשים שלעשיית מעשים מעין אלו דרושה נחישות, אהבת תורה ויראת שמים בדרגה גבוהה, יש לשאוב לקח ומוסר מאורח חייהם של אותם אנשים רגילים למראה, שאהבת התורה שפיעמה בהם המריצם לפעולות ומעשים מעוררי השתאות.

החנות

להלן סיפור המעובד מתוך הספר 'משכני אחריו'. ניתן ללמוד ממנו כי כל מה שה' עושה – זה לטובה. גם אם, חלילה, נראה לנו כי אנחנו נפגעים מאותו מהלך, הרי שבסופו של דבר נגלה, כי הדבר היה לטובתנו ולתועלתנו.

ליהודי אחד בניו יורק הייתה חנות של יינות ומשקאות חריפים. החנות ב"ה הניבה רווחים יפים, והוא כלכל את בני ביתו בנחת ובכבוד. יום אחד הגיע גוי עשיר. הוא קנה בניין גדול שסמוך לחנותו של היהודי. העשיר פתח שם חנות מפוארת של משקאות חריפים. בחנות החדשה היה מבחר גדול של יינות ומשקאות חריפים. לרגל פתיחת החנות המחירים היו זולים משמעותית מהמחיר בחנות של היהודי. העשיר היה יכול להרשות זאת, אולם מיודענו לא היה יכול לעמוד בכך. כתוצאה מכך, קונים רבים עזבו את החנות של היהודי ועברו לקנות בחנות החדשה.

החנות של היהודי צברה כל חודש עוד ועוד הפסדים. מעט מאוד אנשים נכנסו לחנות, ופעמים רבות אף יצאו בידיים ריקות. מיודענו המשיך להחזיק את החנות ולשלם את דמי השכירות הגבוהים, למרות שהתקשה בכך מאוד. הוא קיווה, שיבואו ימים טובים יותר.

יום אחד, כשהיהודי ישב בחנות הריקה מקונים ומתפלל בלב נשבר, נכנס לחנות אדם לבוש בגדים יקרים. הוא הודיע לו, שעליו לפנות את החנות בתוך פרק זמן קצר. מה פירוש?, הסוחר מחה. "אני שוכר את החנות הזאת כבר שנים לא מעטות. איזה זכות יש לך לסלק אותי מהמקום." ? אותו אדם הודיע לו: "אני קניתי את החנות הזאת, וגם את שאר החנויות שנמצאות בבניין הזה. אני לא מתכוון לחדש לך את השכירות. בסוף תקופת השכירות עליך לעזוב את המקום ולחפש לך מקום אחר."

הסוחר היה שבור לחלוטין. אם חשב לפני כן, שהמצב גרוע, כעת התברר לו, שהמצב גרוע הרבה יותר ... הסוחר החליט לשוב לביתו, שם יוכל לתת פורקן לכאבו ולצערו. הדרך מחנותו לביתו עברה בסמוך לחנות החדשה. מאז שנפתחה החנות ההיא, הסוחר הלך תמיד בדרך עוקפת, כדי לא לראות את ההצלחה הגדולה של החנות. היה קשה לו לראות את הקונים הרבים. במיוחד אלו, שפעם היו הלקוחות הקבועים שלו, ועכשיו הם נכנסים לחנות החדשה ויוצאים עם שקיות מלאות במשקאות חריפים.

באותו יום, הוא צעד בלי כוונה במסלול הישן, שעובר ליד החנות הגדולה והמפוארת שהגוי פתח. עיניו הביטו אל החנות שלא מרצונו. הוא ראה מודעה גדולה - "החנות למכירה". הוא לא האמין למראה עיניו. "מה? למה? למה למכור חנות מצליחה כל כך? למה הבעלים רוצה למכור אותה פתאום?" תהה לעצמו והוא החליט, "אכנס לשאול אותו. אין לי הרבה מה להפסיד, שהרי אני ממילא צריך לעזוב את החנות הוותיקה שלי בעוד זמן קצר".

הוא ניגש לבעל החנות ושאל על השלט המוצב בחוץ". החנות אכן למכירה", הגוי אמר, "יש הרבה קונים והרווחים יפים מאוד". הוא הסביר שיש לו סיבות אישיות המאלצות אותו לעזוב את האזור, לכן הוא חייב למכור את החנות". אני מעוניין עקרונית לקנות את החנות", הסוחר אמר, "האם נוכל לשבת ולשוחח על כך באופן רציני?". "נוכל בהחלט. תבוא מחר בבוקר בשעה עשר בדיוק. אל תאחר, מכיוון שבשעה אחת עשרה קבעתי פגישה עם אדם אחר, שגם הוא מתעניין בחנות".

בשעה עשר הסוחר היהודי הגיע לחנות של הגוי. לאחר משא ומתן לא ארוך במיוחד הם הגיעו להסכמה וחתמו בשעה טובה ומוצלחת על הסכם מכירה. בשעה אחת - עשרה האדם האחר שהתעניין בחנות הגיע אליה. בעל החנות הודיע לו שהחנות כבר נמכרה. כעת, במבט לאחור, יכל הסוחר להבין שכל הצער הגדול שלו - מקורו היה בטעות. הוא הצטער מאוד על החנות היפה והגדולה, שנפתחה בסמוך לחנות שלו ועל הצלחתה הגדולה. הוא הצטער על העובדה שרוב הלקוחות הקבועים שלו עזבו אותו וכמעט שנשבר לרסיסים, כששמע כי עליו לעזוב את מקום השכירות הוותיק שלו. מה התברר למפרע? הכול היה לטובתו ולתועלתו. כל הדאגות והחישובים שלו היו טעות. הקדוש ברוך הוא רצה לתת לו חנות יותר מוצלחת ויותר מבורכת. אם החנות החדשה לידו לא הייתה נפתחת, היה עליו לעזוב את החנות הישנה בתום השכירות ולהתחיל את הכל מהתחלה. לפתוח חנות במקום אחר, למכור במחירים זולים במיוחד כדי למשוך לקוחות, ומי מבטיח לו שהיה מצליח? ה' יתברך ריחם עליו ונתן לו הכל כבר מוכן. הוא קיבל את החנות החדשה עם הלקוחות הקבועים שלו, כשהיא כבר מבוססת ומניבה רווחים יפים.

הכנסת אורחים II (ספיר ויהלום פר' פינחס ע"ח - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א, בעל 'שומר אמונים', סיפר להחברייא קדישא בהיותו בעיר בערעגסאס, אודות אחיו החסיד ר' מענדל ראטה מהעיר 'קאסאני'. הנה ר' מענדל הצטיין

מאד, במצות הכנסת אורחים עד להפליא, לבד מה שהיה גדול בתורה וביראה. כל יום הביא לביתו כל אורח שפגש בבית המדרש או ברחוב, ומכל שכן בשבתות וימים טובים, הוא לא חילק בין מה שנקרא 'אורח הגון' ומה שנקרא 'אורח שאינו הגון', אצלו היו הכל הגונים, רק שיטול ידיו ויברך המוציא וכשגמר אכילתו יברך ברכת המזון, וקיבל כל אורח בביתו בהסברה יתירה. לאורחים רבים גם דאג ללינת לילה עד כמה שביתו היה מספיק לזה. והיה כבר מפורסם גם בסביבות קאסאני להאורחים מקרוב ומרחוק, שבקאסאני ממתין עליהם אכסניא טובה באש"ל, בסבר פנים יפות מהמארח אצל הרב החסיד ר' מענדל ראטה.

הנה כל זה היה טוב מאד אם היה הכל הולך בשלום ובמישור, אבל הבעל דבר המסית לא הסכים לעבודתו הקדושה של ר' מענדל, והתחכם והעמיד לפניו נסיון קשה לפוקה ומכשול אשר יפריע אותו במעשיו הטובים. הבעל דבר גירה בו את זוגתו והיא התנגדה מאד לדרכו בהכנסת אורחים, להביא לביתו אורחים שונים ומשונים, כל מה שיזדמן לידו, והתקוטטה עמו מדי יום ביומו והרימה עליו צעקות מבהילות בנוכחות האורחים. אבל ר' מענדל שהיה בעל מדות נפלא ולא טעם טעם כעס ורגזנות מימיו, ענה לה תמיד בדברי ריצוי ונחת וצהלת פנים עד אין שיעור, ואת האורחים הרגיע בדברי פיוס שלא יגע ללבם דבריה הקשים של זוגתו, ודרכו היה לומר להם באופן שלא להרגיז אותה עוד יותר בדבריו, שזה רק רגילות אצלה לדבר ככה, אבל היא אינה רעה כמו שהיא עושה את עצמה, ובלבבה פנימה היא בעלת יראת שמים, ומסכמת לעשות רצון הבורא ברוך הוא, וכדומה עוד דיבורים כאלה, עד שהאורחים כבר ידעו מהמשחק הזה מה שמוכן להם אצל ר' מענדל, והתרגלו כבר לזה ובאו אליו כרצונו, על אף התנגדותה הקשה.

עיקר עבודתו של ר' מענדל היה לרכך את לבב בני ביתו ולדבר על לבה הרבה דברים טובים ולספר לה מעשיות מחסידים ואנשי מעשה וצדיקים וצדקניות עד כמה הצטיינו במצות הכנסת אורחים ומה שזכו על ידי זה לדור ישרים מבורך ולאריכות ימים ושנים, ולמד וקרא לפניה מספרים הקדושים עד כמה חשובה מצוה זו בשמים ממעל, כמעט אין כדוגמתה בחשיבות, ועוד דברים כאלו. ככה עבר עליהם זמן זמנים טובא, והיא היתה נראית כאגוז קשה שכמעט אין לפצחו בפטיש חזק, ולבבה אטום וסתום לקבל הדברים. ומובן שר' מענדל לא חדל מדרכו הטוב כלום מלהביא אורחים לביתו בשמחה ובצהלת פנים ולסדרם בביתו באש"ל, עד שבא פעם לידי זה שברוב רוגזה וכעסה שפכה קערה של רוטב רותח על ר' מענדל על שהביא אורחים לביתו. אבל ר' מענדל לא נתכעס ולא נתרגז אפילו כל שהוא רק המשיך לדבר על לב האורחים שלא ירע לבבם על דבר זה, וזה רק איזה מקרה לא טובה שהיא מצוערת ומרוגזת בשביל דא ובשביל הא, ועוד הפעם לא יהיה כדבר הזה, והעיקר שר' מענדל לא נתעייף ולא נתייגע מלדבר על לבבה דברי ריצוי ותחנונים ולקרוא לפניה מספרים הקדושים ולהסביר לה את המצוה הגדולה שנפל בחלקם לקרב אורחים בביתם ולהחיות לבבם ומה טוב חלקם וגורלם בזה ובבא, וכל דבריו היו תמיד בפה רך, אך ככה נמשך הדבר ללא שינוי לטובה מצד אשתו.

והנה פתאום, באיזה יום מן הימים נשבר הקרח הנורא ואשת ר' מענדל השתנתה מן הקצה אל הקצה אשר לא יאומן כי יסופר. היא ביקשה מחילה מבעלה ר' מענדל על כל הזמן שציערה אותו בזה הענין. ואמרה לו שבוודאי לא יבא הביתה כל יום מבלי להביא אורח, וכל מיני אורחים היא תקבל אותם בשמחה ובאהבה, ותשמש אותם במסירות ונאמנות עד כמה שכוחה מגעת, והיא קיימה את דבריה בשלימות. ולא עוד אלא חידשה דבר נפלא בהענין של הכנסת אורחים, שבלילה כאשר האורח שכב לישון, ביקשה מבעלה ר' מענדל שיביא לחוץ את בגדי האורח כדי לבדוק אותם איפה שצריך איזה תיקון בתפירה וכן בכיבוס מה שיש לכבסם, וכמה פעמים בילתה בזה כמה שעות בלילה, וגם נזדמן שעבדה בזה משך כל הלילה עד שהיו מוכנים הבגדים כמו חדשים לבקרים מתוקנים ונקיים.

ר' מענדל שמח מאד ונתן שבח והודיה לה' על הישועה הגדולה שבא לו סוף סוף מן השמים שזוגתו נשתנתה כליל לטובה ועוזרת לו בכל לבבה ונפשה לקיום המצוה של הכנסת אורחים. ור' מענדל השקיע את ראשו בזה עוד יותר עד שכל אורח שהגיע לקאסאני ידע כבר שצעדו הראשון הוא לבקר אצל ר' מענדל כדי להבטיח לעצמו שם מקום לאכילה ולינה. ור' מענדל גם הלך עם האורח לבקר אצל הבעלי בתים לקבץ לו נדבות, ובפרט מי שבא באיזה ענין חשוב של פדיון שבויים או הכנסת כלה וכדומה, היה ר' מענדל מכתת רגליו עמו במסירות נפש ממש.

ועל ידי שהתפרסם הרבה בסביבות קאסאני מקרוב ומרחוק דרכו הנפלאה של ר' מענדל בהכנסת אורחים, ואיך שאשתו לא רק שאינה מתנגדת לו בזה אדרבה היא עוזרת לו בכל כוחה ולבבה, על ידי זה נתרבו האורחים לעבור דרך קאסאני ולהתאכסן אצל ר' מענדל, כדי להינפש קצת מטורח הדרך הארוכה שלהם, עד שנעשה צר המקום אצל ר' מענדל בדירתו בשביל לינת לילה להאורחים. ר' מענדל לא היסס הרבה. הוא החליט לבנות ולהרחיב ביתו בשביל זה. והוא בעצמו נעשה הבנאי. כי הוא באמת היה בעל כשרון גדול לכל דבר, וגם שכר לו איזה ערל משכניו שיהיה לו לעזר בעבודתו, לפי תכניתו והוראותיו. והם בעצמו עשו את החומר ולבנים לבניה. ר' מענדל בעצמו פשט את נעליו ופוזמקאותיו והפשיל את מכנסיו לעבוד בזה ברגליו היחפים.

עברו דרך שם אנשים חשובים מקאסאני שהכירו את ר' מענדל היטיב, והתפלאו על המראה וניגשו לר' מענדל ואמרו לו: היתכן לבזות את עצמו ככה, וכי אין זה חילול כבוד התורה, והלא אפשר לחפש דרך אחר כגון לשכור עוד פועל אחד לעבודה והוא רק יתן הוראותיו אבל לא יתבזה לעבוד בעצמו בזה. והשיב להם ר' מענדל: חס מלדבר דברים כאלה, אני לא אמסור את המצוה הזאת לאחר. אילו הייתי עושה זאת בשביל עצמי, היה אפשר מקום לומר ככה, כי למה לי לבזות את עצמי בזה, למה לי לבטל תורה בעד זה וכדומה, אבל הלא לא בשביל עצמי אני עושה זאת, שהרי בשביל עצמי ובני ביתי מספיק לי דירתתי כמו שהוא,

אני עושה זאת כדי לעשות רצון הבורא ברוך הוא ולגרום נחת רוח לפניו ולהרחיב גבולי המצוה של הכנסת אורחים, וכי יש כבוד גדול יותר מזה מלהתבזות בשביל כבוד שמים.

ר' מענדל השלים את הבניה ברוך השם בעצמו עם עוזרו, ובנה חדר מרווח של ששה מטר באורך וברוחב מחובר לביתו אשר ישמש אך ורק ללינת אורחים, והעמיד בתוכו מיטות חזקות ונוחות לשינה, וזוגתו עשתה את הכרים וכסתות מנוצות טובות ועמלה על זה הרבה שבועות, והמשיכה במעשיה הטובים לאסוף בכל לילה את הבגדים של האורחים אשר שכבו לישון לתקנם ולתפרם ולנקותם ולכבס את הלבנים כדי שיהיו מוכנים בבוקר כמו חדשים, ולא פעם אחת היתה ערה בעבודה הלזו כמעט כל הלילה, והרבה נשים כשרות התקנאו בעבודתה כאשר שמעו וידעו מזה ואשרי חלקה וגורלה.

ככל העובדא זו, איך נסתבבו הדברים אצל ר' מענדל וזוגתו עם ההכנסת אורחים שלהם, סיפר הרה"ק בעל 'שומר אמונים' זיע"א לתלמידיו ואנשי החברייא קדישא המקשיבים לקולו, בבערעגסאס. ובכלותו לספר האריך בעצמו בדברי הסבר ומוסר השכל בטוב טעם ודעת מה שאפשר ללמוד מזה המעשה על כל מהלך החיים, והיו נעימים ומתוקים הדברים לשמוע אותם מפום ממלל רברבין שפתים ישק. ומעט מהדברים היו כדלהלן:

הנה בעיקר יש להרים ולהדגיש כאן, את יקרות וחשיבות מדת הסבלנות של ר' מענדל ושלא לכעוס ולהתרגז על שום דבר אפילו כל דהו, כי לולא המידה היקרה הלזו של סבלנות שהיה לר' מענדל במדה מרובה מאד, שסבל מאשתו חירופים וגידופים ובזיונות עד אין שיעור זמן וזמנים טובא על דביקותו במצות הכנסת אורחים ולא התכעס והתרגז בשום פעם כלל וכלל לא, אפילו כששפכה עליו קערה עם רוטב רותח, רק אדרבה קיבל תמיד כל דבר בשמחה ובאהבה וצהלת פנים. וענה לה איזה דיבורים על אתר בניחותא ופה רך. לולא זה לא היה יכול בשום אופן להמשיך בקיום מצות הכנסת אורחים. ומי יודע עד היכן היו הדברים מגיעין על ידי המריבות בין איש לאשתו, ה' ירחם ויצילנו מזה. ועל ידי מדת הסבלנות של ר' מענדל, סוף כל סוף נתהפכו כל הדברים לטובה ונתקדש שם שמים על ידי שניהם ביחד. ויוצא מזה מוסר השכל נפלא הפלא ופלא מה שאפשר לפעול על ידי מדות טובות ובעיקר סבלנות. ועוד אנו רואים בהפרשה של ר' מענדל וזוגתו עד כמה טוב ומועיל הוא לדבר דברים לזוגתו בעניני יראת שמים מה שמובא בספרים הקדושים, ולהסביר לה את יקרות וחשיבות של זו המצוה שבא לידם בשמים ממעל, ולא להתעייף מלספר לה מעשיות מצדיקים וצדקניות ואנשי מעשה איך שמסרו נפשם על זה ומה שזכו על ידי זה בזה ובבא וללמוד אתה דברי מוסר מספרים הקדושים ומדברי חז"ל בהסברים יפים כדי להטות אותה לטובה, ואף על פי שרואה עקשנותה עד שנדמה לו שכל דבריו הם לריק, אבל זה טעות רק הבעל דבר מדמה את הדבר ככה כדי להרבות במחלוקת ופירוד לבבות בין איש לאשתו ח"ו.

אבל האמת הוא כי דברים הנאמרים בלב אמת וביראת שמים ובפה רך בלי כעס ורוגז אף פעם לא חוזרים ריקם לגמרי, וסוף סוף אם ימשיך ולא יחדול מדרכו הטוב יעשו דבריו רושם הצפוי והחלק הרע של אשתו פתאום ישבר ויוכנע לגמרי ותתהפך לבבה לטובה, ואז ישתלם לו בעד כל הצער ועגמת נפש שסבל עד הנה כמו שאנו רואים כל זה ברור שלבסוף נשתנתה אשת ר' מענדל לטוב ולחסד ולרחמים ועסקה במצות הכנסת אורחים בכל לבבה ונפשה במסירת נפש ממש.

התאונה

סיפור נפלא זה מופיע בגיליון 'פיקודיך דרשתי' - בעדות אישית מפי בעל המעשה:

הרב ג., גיבור סיפורנו, היה נהג חדש וטרי בעת שהחנה את רכבו בחניון צפוף באחת משכונות ירושלים, וכשניסה לצאת מהחניון - לא הצליח לסובב את ההגה כראוי, ונתקע בעוצמה ברכב שחנה בחניה. מעוצמת הפגיעה נשבר מכסה הבגאז' של הרכב, פנסיו התנפצו, הפח נמעך, בקיצור - נזק רציני... הרב ג. לא ידע את נפשו. הן זה עתה קיבל את הרישיון, הוא נהג חדש, לא נעים להתחיל את חיי הנהיגה בתאונה שכזו... הוא מביט לכל עבר, מחפש את בעל הרכב, וכשהוא מגלה שהוא לא בסביבה, הוציא פתק מכיסו, רשם התנצלות נרגשת בכתב ידו, הוסיף את מספר הטלפון שלו, והותיר את הפתק על השמשה הקדמית של הרכב הנפגע, כמקובל במקרים כאלה.

כצפוי, למחרת בבוקר צלצל מכשיר הסלולרי שלו, והאיש מעבר לקו הזדהה כבעל הרכב הנפגע. הרב ג. התנצל מעומק הלב, וביקש מבעל הרכב לסור למוסך, לבדוק מה גודל הנזק, והוא בוודאי מתחייב לשאת בעלויותיו... אלא שהרב ג. לא העלה בדעתו באיזה סכום מדובר, ולבו נרעש כשהאיש שב והתקשר, ובישר לו ביובש: "הייתי במוסך, וצר לי לבשרך כי עלות התיקון היא 8000 שקלים. מתי אתה יכול להעביר לי את הכסף כדי שאוכל להכניס את הרכב לתיקון. "? לבו של הרב ג. צנח. 8000 שקלים? הן זהו סכום עצום, כגובה כל הכנסתו החודשית הקבועה! ריבונו של עולם, איך מתמודדים עם נזק שכזה, עם חור כה גדול בכיס.?! כעבור כמה שניות התאושש, ואז השיב לבעל הרכב בנימוס: "ראה נא, איני מתכוון להתחמק, עשיתי את הנזק - ואשלם את כולו, עד השקל האחרון, אלא שאין לי כסף כרגע. התואיל להמתין עם ביצוע התיקון עד העשירי לחודש, המועד בו משכורתי נכנסת אל הבנק, ורק אז תכניס את הרכב לתיקון, כשאוכל לשלם לך את הנזק מידיתי."?

בעל הרכב ניאות להמתין מספר שבועות, והרב ג. החל לחסוך מפתו, מנסה להתקיים במינימום הנדרש, להדק את חגורת התקציב המשפחתית. הן בחודש הבא אין לו משכורת - כולה משועבדת לתיקון הנזק.!

הגיע היום הגורלי, יום כניסת המשכורת, [ובמקרה - היה זה ביום ההולדת של הרב ג., עת רצון אישית שלו...]. הרב ג. יוצא מביתו לתפילת שחרית, מתכנן לטפל בהעברה הבנקאית בשעות הבוקר - עם שובו מהתפילה. על פניו שרויה עננת דאגה, מי יודע מהיכן יתקיים בחודש הקרוב, הרי כל משכורתו עומדת להיעלם ... הוא נכנס לבית הכנסת ופותח בתפילה נרגשת. מכוון בכל מילה, ובמקומות המיועדים לכך - מוסיף תפילה משלו. בדמעות ובתחנונים הוא מבקש מהבורא מוצא מהסבך, הכנסה נוספת, סכום שייפול עליו משמים, משהו שיעניק לו חמצן של פרנסה בחודש הקרוב. בקול נרגש הוא מבקש מבורא עולם, כי ישמור על משפחתו שלא יחסר להם דבר, הזן את העולם כולו בטובו - ישמור על בני משפחת ג., שגם החודש יהיה להם מה לאכול ...

תפילתו ארכה שעה ארוכה, הוא חש כי לבו נפתח, מעיין דמעותיו נבע מאליו. רק בשעת בוקר מאוחרת שב מבית הכנסת, ואז גילה על צג הטלפון 10 שיחות שלא נענו, כולן מבעל הרכב. 'הן לא התכוונתי להתחמק, אני עושה לו היום את ההעברה, למה הוא רודף אחריי?!' - רטן לעצמו, 'עכשיו אני מטפל בהעברה, לא צריך להתקשר בשביל זה 10 פעמים'.! הוא מתקשר לבעל הרכב, והלה - בקושי יכול לדבר, כולו נרגש, נפעם, המום... הרב ג. מתבלבל, אינו מבין מה פשר השתיקה, מדוע האיש מתנשף, וממתין בסבלנות כדי לשוחח אתו בנחת. ואז בעל הרכב צועק: "אתה איש טוב אתה, לא יודע, אבא שבשמים אוהב אותך, איזה מזל יש לך". "... מה קרה? מה קרה?" - ניתר הרב ג., עדיין לא מבין אם הלה מבשר טובות או רעות, אם הוא רציני או ציני. ואז מספר לו בעל הרכב, כי לפני כשעה נכנס אוטובוס אגד נהוג בידי נהג ערבי לאותו חניון בו חנה הרב ג., וגם הוא לא הצליח לצאת מהחניה בקלות. בשלב מסוים, במהלך סיבוביו בנסיונות לצאת, לא הבחין ברכב העומד בפינה, ופשוט מעך אותו לחלוטין, הפך אותו לערימת גרוטאות מרוסקות ... "אתה לא מאמין!" - הוסיף בעל הרכב ואמר, "לפני כמה דקות הגיע שמאי של חברת אגד, בדק את הרכב, וקבע לי פיצוי - תשלום מלא של מחיר הרכב, כי הוא התרסק לחלוטין. ואתה, הרב ג., אתה פשוט ניצלת בנס. האוטו איננו, הנזק שעשית נמעך תחת נזק אחר, ואני מקבל את הסכום במלואו מאגד - כך שאתה פטור מתשלום, בר מזל שכמוך".!

לבו של הרב ג. ניתר בהתרגשות. הן לפני שעה קלה עמד והתפלל, הרהר על פתרונות שונים שיכולים לפתור את מצוקתו הכלכלית, ועתה - מסתבר שלבורא דרכים מקוריות משלו, הוא פותר את הבעיות בדרכים אחרות... בקול נרגש לחש: "ברוך השם, איזה נס ופלא!", ואז מיהר לתקן את בעל הרכב: "זה באמת נס, אבל זה לא עניין של מזל, זה פשוט עניין של תפילה. הבוקר קמתי שבור, ידעתי שכל משכורתתי הולכת אליך - ובצדק, ופשוט התפללתי לבורא עולם שיושיעני. הנה, ראית בעיניך, הוא שלח את נהג האוטובוס לחניון, עצם את עיניו שלא יראה את הרכב שלך, נתן לו כוח ללחוץ על הגז בכל הכוח כדי שהאוטו יימחץ לחלוטין, וכל זאת - על מנת שלא אצטרך לשלם את הנזק שגרמת... זה לא 'בר מזל', זה 'בר תפילה' ידידי!" - סיים הרב ג. ונפרד מבעל הרכב לשלום...

